

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMINDA MÜZELERİN KULLANILMASI

The Use of Museums in Cultural Transfer in Teaching Turkish as A Foreign Language

Mesut GÜN¹
Nazlı ÇERİ²

¹ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, mesutgun@mersin.edu.tr, orcid.org/0000-0001-9663-1066

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, asnazlimu85@gmail.com, orcid.org/0000-0002-3452-5791

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received: 31.08.2021
Kabul/Accepted: 26.10.2021

DOI:10.20322/littera.989002

Anahtar Kelimeler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür aktarımı, müzeler.

ÖZ

Bir toplumun varlığı, dilinin canlılığı ile doğrudan ilişkilidir. Dil, kültürün en güçlü taşıyıcısı ve nesiller arası aktarıcısıdır. Bir dili bilmek ve öğrenmek; aynı zamanda o dilin ait olduğu milletin kültürünü de bilmeyi ve öğrenmeyi gerektirir. Zira kültürel öğeleriyle birlikte öğrenilen dil, daha kalıcı ve anlamlı şekilde öğrenilmiş olur. Eğitimde kültür aktarımı pek çok biçimde yapılır. Öğrenme ortamlarının çeşitlendirilmesi, etkileşim içinde ders işlenmesi, etkinlik odaklı ders planları yapılması ve bu doğrultuda hareket edilmesi günümüz eğitiminin vazgeçilmez koşuludur. Bu bağlamda müzeler önemli ve mutlaka yararlanılması gereken ortamlardır. Müzeler bir milletin kültür hazinesini saklayan, muhafaza eden aynı zamanda ziyaretçileriyle somut olarak ve ilk elden buluşturan etkin ortamlardır. Bu çalışmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığının da son yıllarda müze eğitimi ve müzelerin etkin kullanımı konusundaki teşvik ve tavsiyeleri doğrultusunda, özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, Türk kültürünün aktarımını sağlayan müzelerin önemini ortaya koymaya çalışmak ve müzelerden bu bağlamda yararlanmanın, dil öğretimine yansımalarını doküman incelemesi yöntemiyle değerlendirmektir. Çalışma ile “Yabancı uyruklu bireylere Türkçe öğretiminde -etkileşimli ortamların kalıcı öğrenmeye etkileri bağlamında- müzeler, kültür aktarımını sağlayan ortamlar olarak daha etkin nasıl kullanılabilir?” sorusunun cevapları aranmıştır. Ayrıca yapılan araştırmayla müzelerin, hem sosyal bilgiler dersindeki yeri hem de Türkçe öğretimindeki yeriyle ilişki kurularak disiplinler arası bir çalışma ortaya koymak amaçlanmaktadır.

ABSTRACT

Keywords

Teaching Turkish as a foreign language, cultural transfer, museums.

The existence of a society is directly related to the vitality of its language. Language is the most powerful carrier and inter generational transmitter of culture. Knowing and learning a language; it also requires knowing and learning the culture of the nation to which that language belongs. Because the language learned with its cultural elements is learned in a more permanent and meaning ful way. Cultural transfer in education is done in many ways. Diversifying learning environments, teaching lessons in interaction, making an activity- oriented plan and acting in this direction are indispensable conditions of today education. In this context, museums are important and must have been benefit. Museums are active environments that hide and preserve the cultural treasure of a nation and at the same time bring them together with their visitors concretely and at first hand. The aim of this study is to try to reveal the importance of museums that provide the transfer of Turkish culture, especially in teaching Turkish as a foreign language, in line with the incentives and recommendations of the Ministry of National Education on museum education and the effective use of museums in recent years, and to evaluate the reflections of using museums in this context on language teaching by document analysis method. With the study, “How can museums be used more effectively as providing cultural transfer in teaching Turkish to foreign nationals in the context of the effects of interactive environments on permanent learning?” the answers to this question have been sought. In addition, the study aims to reveal an interdisciplinary study by establishing a relationship with the place of museums in both social studies lesson and Turkish eaching.

Atf/Citation: Gün, M., N. Çeri (2021), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Müzelerin Kullanılması", *Littera Turca, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 7/4, 1275-1291.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Mesut GÜN, mesutgun@mersin.edu.tr, Nazlı ÇERİ, asnazlimu85@gmail.com

GİRİŞ

Müzeler; insanlara, medeniyetlerin sahip olduğu her tür somut varlığı topluca sunmakla toplumlar arasındaki benzerlik, farklılık ve etkileşimleri yorumlamalarına ve onların değerlerini tanımalarına destek olur. Medeniyetlerin kültürel birikimlerini tanımak birtakım olumsuz yargıları değiştirebilir. Bu sayede kişilerle farklı toplumların kültürleri arasında tarafsız ve doğal etkileşim sağlanır. Örnek olarak: Hindistan gibi yüksek nüfuslu ve pek çok açıdan çözümlenmesi zor toplumlarda, kırsal bölgelerde yaşayan insanlarla şehirlerde yaşayan insanlar arasında müzeler, ortak bir buluşma noktası rolünü taşırlar. Bu bölgelerde yer alan müzeler; gerçekleştirdikleri birtakım aktivitelerle toplumun her bireyine, ortak bir birikimin sahipleri olduklarını hissettirerek bir ve beraber olma duygusunu tattırmayı hedefler ve bunun için uğraşır (Mercin, 2006a). Müzeler de tıpkı diğer kültürel unsurlar gibi kuşaklar arasında aktarıma özelliğine sahiptir.

Kültür bir mirastır ve bu miras kuşaklar arasındaki görünmez bağların görünmez düğümlerini atarak sonsuza kadar var olur. Bu mirası korumak toplumların ve devletlerin birincil görevidir. Devlet eliyle veya özel olarak kurulan her bir müze aslında toplumun kültür sofrasına koyulan bir zenginliktir. "Müzeler, kültürel mirasın korunduğu ve gelecek kuşaklara aktarıldığı, onarıldığı, sergilendiği, eğitim amaçlı kullanıldığı ve halkı eğlendirici yönleri olan kurumlardır." (Mercin, 2003). Bu kurumları koruyup geliştirmek ve bizden sonraki nesillere aktarmak da yine bizim görevlerimiz arasındadır.

Farklılıklarıyla ve renkleriyle yüzyıllarca dostluk içinde yaşamış toplumlar vardır. Bu toplumun fertleri aynı zamanda yaşadıkları topraklar için birer zenginliktir. Yaşadıkları coğrafyaya ve dünyaya karşı hassasiyetle yaklaşıp bu doğrultuda düşünen ve hareket eden insanlar; müzeleri, farklı olanla beraber yaşamayı öğrenmek için dostluk ve huzur içinde yaşayarak uygarlıkların gelişimine katkı sağlamak için bir gereklilik olarak görmektedir (Lohman, 2006: 16). Bu gerekliliği yerine getirmek amacıyla farklı kuruluşlardan faydalandığı bilinmektedir. Bu kuruluşlardan biri de müzelerdir. Müzelerin, insanları uzlaştırma ve aynı kültürün parçası olduklarına ikna etme gibi çok önemli bir işlevleri olduğu da unutulmamalıdır. Örneğin Avustralya'nın en önemli mekânlarından olan Ulusal Müze'nin en önemli işlevi; Avustralya ortak paydasında buluşan ancak farklı kültürel zenginlikleri olan toplumları keşfederek bu toplumlar üzerinden büyük Avustralya hazinesini araştırmaktır (McIntyre, 2006: 16). Tıpkı Avustralya'da olduğu gibi bizde de müzelerin benzer işlevlerde kullanılması ve özellikle tarih bilincinin canlı tutulmasında müzelerden yararlanılması mümkündür.

Okullarda ders olarak okutulan tarih, aslında basit bir bilgi sıralaması değil kazanılması gereken bir bilinçtir. Bu bilinci henüz çocuk yaşta kazanmaya çalışmamızın bir anlamı vardır. Ait olduğumuz toplumun geçmişini öğrenmek şahsi ve basit bir sorumluluk değildir. Dünyada nefes alan sosyal bir varlık olarak kendimizi ve

dünyadaki yerimizi tanımamız açısından daha büyük bir sorumluluktur. Bu açıdan müzeler; sadece tarihi eserleri sergileyen mekânlar değil geniş açıyla bakılması gereken ve topluma en geniş açıyla ortak zenginliklerini yansıtan yaşanmışlık ve anlam mekânlarıdır. Müzeler, bir ulusun kültür ve medeniyet yolunda yaşadığı her olay ve olguda yer bulabilecek çok önemli kurumlardır (Mercin, 2006a).

1. ÇALIŞMANIN PROBLEMİ

Bu çalışmada temel olarak “Yabancı uyruklu bireylere Türkçe öğretiminde -etkileşimli ortamların kalıcı öğrenmeye etkileri bağlamında- müzeler, kültür aktarımını sağlayan ortamlar olarak daha etkin nasıl kullanılabilir?” problem cümlesi üzerinde durulmuştur. Bu problem doğrultusunda alan yazın taraması yapılmış ve probleme cevap aranmıştır.

Çalışmanın Alt Problemleri

Yukarıda belirtilen ana problemin yanında, dil öğretiminde yeni yaklaşımlar göz önünde bulundurularak okul dışı ortamların dil öğretimine ve kültür aktarımına katkıları sorgulanmış ve bu doğrultuda aşağıdaki alt problemler üzerinde durulmuştur.

1. Dil öğretiminde kültür aktarımının önemi nedir?
2. Eğitimde müzelerin yeri nedir?
3. Dil öğretiminde müzeler bir eğitim materyali olabilir mi?

2. ÇALIŞMANIN AMAÇ VE KAPSAMI

Günümüz eğitim sisteminde Yapılandırmacı Yaklaşım doğrultusunda en önemli öğretim yöntemlerinden biri etkin öğrenme ortamları oluşturarak yaparak- yaşayarak öğrenmedir. Hızla değişen ve gelişen dünyada eğitimde yaşanan değişim de kaçınılmaz olmuştur. Çağın ihtiyaçları değişmiş; bu değişim eğitimdeki ihtiyaçları da etkilemiştir. Öğrenme alanlarının zenginleşmesi, görsel- işitsel araçların hayatın her alanında vazgeçilmez hale gelmesi ve öğrenciler arasında yaygınlaşması eğitimi her geçen gün farklı bir noktaya evirmiştir. Öğrenmenin her çeşidinde ve her seviyesinde materyal kullanımının önemi daha da artmıştır. Bu bağlamda gerçek yaşam ortamlarının materyal olarak kullanılması eğitim uzmanlarınca tavsiye edilmektedir. Gerçek yaşam ortamlarından biri olan müzeler; aynı zamanda etkin öğrenme ortamlarıdır ve toplumların hafızasını, kültürel ve tarihi mirasını gözler önüne sermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de okul dışı ortamlar ve farklı materyal kullanımı oldukça gereklidir. Konuyla ilgili alan yazın taraması sonucunda bu konu özelinde yapılan bilimsel çalışmaların az olduğu görülmektedir. İlgili alandaki bu eksikliğe katkı sağlamak amaçlanmış ve müzelerin bu bağlamda kullanılmasının önemi ortaya konmaya çalışılmıştır.

3. YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2002: 140-143). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bilgiler alan yazın taraması yapılarak derlenmiştir. Konu ile ilgili alan yazında ulaşılabilen önemli kaynaklardan elde edilen bilgilerle çalışmanın ana hatları oluşturulmuş; konu, kişisel yorum ve değerlendirmelerle açıklanmaya çalışılmıştır. Veriler belgesel araştırma ve incelemeyle toplanmış, konuyla ilgili birincil kaynaklar olan kitaplar, tez çalışmaları, makaleler, bildiri ve raporlar incelenmiştir. Alan yazın taramasıyla birlikte çalışmanın problem cümlesi tanımlanmıştır. Problem ve alt problemler özelinde konu ile ilgili olabilecek çalışmalar tekrar taranmış ve veriler toplanmıştır. Bu veriler ışığında ulaşılan sonuçlar yorumlanmış ve yapılan diğer çalışmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

4. BULGULAR

UNESCO'nun Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi'ndeki tanımına göre “En geniş anlamıyla kültür; bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevî, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu”dur (UNESCO, 1982).

Kültür turizmi çalışmalarında, tarihsel araştırmalarda sık sık geçen kültürel miras kavramı geçmiş nesillerden bize kalan ve korunarak gelecek nesillere aktarılan evrensel ve belli özellikler taşıyan tarihi eserlerdir. Bu eserlerin bir neslin tüm yaşantılarına tanıklık etmesi ve o nesli temsil etmesi özelliği gözetilir. Miras sözcüğünden de anlaşılacağı üzere kıymetli ve kalıcılığı açısından korunması; nesilden nesile yaşatılması gereken eserlerin bütünüdür.

Bir milletin tarihî ve kültürel mirasının koruyucu ev sahibi müzelerdir. O toplumun çağlar boyunca biriktirdiği ne varsa müzelerinde bulmak mümkündür. Bir toplum geriye bıraktıkları ve yaşatabildikleriyle ve onlardan güç alarak tarihi köklerini korur. Aksi halde kökleri toprağından bir bir kopabilir. Her ülkede, her şehirde orayla özdeşleşmiş bir müze vardır. Kültür ve tarih meraklılarının ilk uğrak yeri genellikle müzelerdir; çünkü bir yeri tanımanın, o yerin tarihsel filmini izlemenin en somut, aynı zamanda da mistik yolu müze gezmektir. Kare kare dizilen her nesne, kişiyi o yerin ve toplumun kültürel tarihine doğru yolculuğa çıkarma olanağına sahiptir.

Toplumda her resmî kurumun bir misyonu vardır. Ancak kültürel kurumların misyonu çok daha farklı ve özgündür. Bir toplumun birikiminin bir araya getirilip kayıt altına alınmasının en doğru yolu müze kurmaktır. Çünkü müzelerin, toplumların tarihsel hafızasını en somut yoldan koruyup kollamak gibi mühim bir misyonu vardır. Bireyselden ulusallığa uzanan kimlik inşasında çok önemli bir rol üstlenirler (Erkün, 1999; Crane, 2000;

Chan ve Chuah, 1998). Ulusal kimlik tarihin ve kültürün doğal bir gereği aynı zamanda sonucudur. Kimliği olmayan toplumlar tarihini kaybetmiş, tarihte erimiş toplumlardır. Varlığını koruyabilen toplumlarsa kimliğini koruyabilmiş toplumlardır. Kimliğini koruyabilmiş her toplumun zengin bir kültürel mirası vardır. İşte bu mirasın kalıntılarını en güçlü şekilde koruyan ve buluşmak isteyen herkesle onları buluşturan yegâne ortamlar müzelerin; toplumsal, tarihî ve kültürel süreklilik açısından yeri doldurulamaz bir role sahip olduğu belirtilebilir. Müzelerin bunca farklı ve işlevsel rolü varken dil öğretiminde materyal olarak kullanılabilir olduğu söylenebilir.

1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Dil, var oluştan bu yana insanın kendini ve dünyayı anlamlandırma sürecinin birincil aracı ve yardımcısı olmuştur. Anne karnında başlayan dil öğrenme sürecinde insan, işitme duyusunun desteğiyle dünyayı dinlemeye ve anlamaya başlar. Dil öğrenme süreci pek çok bileşen ile yürütülür. İlk etapta anneden ve dâhilinde aile ile yakın çevreden maruz kalınarak öğrenilen dil; sonraları kişinin ilişkileri, etkileşimleri, tecrübeleri ve çabalarıyla şekillenir.

Bir toplumda yaşayan tüm bireyler o toplumda konuşulan ortak dilin yanı sıra toplumsal değerleri ve normları da öğrenerek büyürler (Bayyurt, 2011). Dil bir toplumu sarıp sarmalar; ona biçim verdiği gibi ondan da etkilenir. Dil, bir toplumun kimliğidir. Dil yoksa toplum da yoktur (Ünalın, 2012). Tam tersi de doğrudur; toplum yoksa dil de yoktur. İkisi birbirini âdeta bütünleyen iki payda gibidir. Dil kültürün temeli olduğuna göre bir milletin dil ile ifade ettiği sözlü, yazılı her şey kültür kavramına girer (Kaplan, 2010).

Dil bir kültürün ürünü olarak düşünülebilir. Bir toplumun dili, o toplumda yaşayan bireylerin genel kültürünü yansıtır. Kültür, objektif olarak sunulması gereken ve her ülkeye özgü nitelikleri barındıran toplumun önemli temellerinden biridir. Kültür bir bilgi birikimidir. Bilgi birikiminin kaynağı ise dildir. Bu yüzden dil ile kültür birbirinden ayrılmaz (Aslan, 2008).

Ana dili öğrenme şekli ile yabancı olunan bir dili öğrenme ve öğretme şekilleri birbirinden oldukça farklıdır. Ana dil öğrenilirken zaten içerisinde ve bir parçası olduğumuz kültürün de etkisi doğal olarak kendini gösterir. Kişi ana dilini kültürü ile ve bir çaba harcamadan öğrenir. Ancak yabancı dil öğrenmek, yabancı olunan kültürü de öğrenmeyi gerekli kılar çünkü kültürüyle birlikte öğrenilen dil daha kalıcı ve anlamlı bir şekilde öğrenilir. Yabancı bir dil her zaman beraberinde yabancı bir kültürü de getirir. Bireylerin dili daha iyi anlayabilmeleri için dilini öğrendikleri ülke ile ilgili kültürel özelliklerin öğrenilmesi oldukça önemlidir (İşcan ve Yassıtış, 2018).

Kültür edinimi noktasında en büyük pay aileden sonra kuşkusuz eğitimidir. Bu nedenle okullarda verilen dil ve kültür dersleri esasında çok büyük bir hedefe hizmet etmektedir. Türkçe, çocuğun, her şeyden önce anlama ve anlatma gücünü geliştirecektir (MEB, 2006: 5). Karşımızdakilerle anlaşabilmemiz için bize söylenenleri tam ve doğru olarak anlamamız ne kadar önemli ise onların bizim söylediklerimizi tam ve doğru anlayabilmeleri için düşünce, duygu ve dileğimizi aynı biçimde tam, doğru ve amacımıza uygun olarak anlatmamız da o kadar

önemlidir. Çağımızdaki toplumsal yaşayış, demokratik düzen, başkalarını anlama kadar kendimizi anlatmamızı da zorunlu kılmaktadır (MEB, 2006: 6).

Bir millete ait kültürel kodların yaşamı, kültürün var olduğu halk grubundaki sadece belli bir kesimin onu yaşatması ile mümkün değildir. Bir millî kültür, varlığını uzun yıllar devam ettirebilmek için kültürel kodlarının 7'den 70'e herkes tarafından bilinip yaşatılmasına muhtaçtır (Türkmen, 2012). Bu yaşatma ancak sağlıklı ve sürekli bir aktarımla mümkündür. Bir zincirin halkaları gibi devamlılık gerekir ve her bir halka, her geçen yıl değerine bağlanmalıdır. Kültür aktarımı; zenginliklerimizin farkındalığı, hassasiyeti ve sorumluluğu ile sağlanabilir.

2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Nesneden öğrenme temeline dayanan müze eğitiminde öğrenci, duyarları aracılığıyla nesneye temas eder, onu yakından gözlemler, elle yoklar ve böylelikle duyarları aracılığıyla somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, gözlemden genellemeye ulaşarak düşünme sürecini geliştirir. Müze, gerçek nesnelere içermesi nedeniyle kişiye yeni yorumlar yaparak kendi anlamını üretme olanağı sağlar (Adıgüzel, 2017).

Müze eğitimi (pedagojisi), temel eğitimde ve yaşam boyu eğitim sürecinde yaşantılara dayalı çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin etkin kullanımını içermektedir. Bu alan müze ve galerilerin her yaş insan için ideal bir öğrenme ve kültür ortamı olmasını ve yaşamla bağlantılı olarak verimli kullanılabilmesini ve yaşatılmasını amaçlar (Anonim, 2003, s.138). Müzeler, bünyesinde yapılabilen pek çok etkinlikle bireylere farklı deneyimler yaşatan etkin ortamlardır. Son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığının da teşvik ve tavsiyeleriyle öğretmen ve öğrenciler müze eğitimi almaktadırlar. Bu eğitimlerin amacı, milletlerin hafıza mekânlarından en önemlilerinden bir olan müzelerden daha etkin şekilde yararlanılmasını sağlamaktır. Aynı zamanda kültürel ve tarihi değerlerimiz hakkında bilinç oluşturmak ve farkındalık yaratmak amaçlanmaktadır. Kültürümüzün devamlılığını sağlayacak bilinçli ve şuurlu nesiller yetiştirebilmek için millî, manevî ve tarihî mirasımıza sahip çıkacak, onları gelecek kuşaklara tam ve doğru şekilde aktaracak bireyler yetiştirmek de en birincil hedeftir.

Müze ortamları bireylere somut bir tarihi yolculuk yaptırmakta, ait olduğu milletlerin tarih ve kültürünü ayaklarına getirmektedir. Her şehrin bilinen en az bir müzesinin olması ve bu müzelerin cazibe merkezi olmasının nedeni de bu sayılabilir.

Öğreticilik yönü kuvvetli olan müzelerden eğitimde daha etkin faydalanılması gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi için de müzelerden yararlanılabilir. Zîra sosyal bilgiler, tarih, coğrafya gibi derslerde sıkça başvurulmuş müze gezileri aynı amaçla Türkçe öğretiminde de başarıyla kullanılabilir. Müzede sergilenen her bir kültürel öge tanıtılırken Türk kültürü de aktarılmış; böylelikle birbirini bütünleyen iki öge birlikte verilmiş olur. Dil ve kültür birlikte verildiğinde ve bu eylem okul dışında bir müze ortamında gerçekleştiğinde daha anlamlı, somut ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştiği söylenebilir.

Okullar, kütüphaneler, tarihi mekânlar, üniversiteler ve devlet kurumlarının ortak görevleri vardır. Bunlardan en mühimi ait oldukları toplumu aydınlatmak ve daima ileriye götürmektir. Ancak bunu yaparken ortak kültür ve değerler de korunmalıdır. “Bir milleti oluşturan kültür değerlerini korumak ve bilimsel normlara göre halka aktarmak, ilgili kurumların olduğu kadar müzelerin de görevidir. Bu değerleri koruyarak geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmak ve dolaysız öğrenmenin gerçekleştirileceği eğitimi vermek müzelere de düşer.” (Mercin, 2006a).

Müzeler birer eğitim merkezidir. Gelişen teknoloji ve modernleşen binalarıyla eğitim paydaşlarının ilgisini her geçen gün daha çok çekmekte ve öğrenciler müzelere severek, isteyerek gitmektedir. “Müzedede öğrenme bireyin dolaysız öğrenmesini sağladığı için kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır.” (Mercin, 2006; Gartenhaus, 2000; Atagök, 1999). “Okul çağındaki çocukların derslerinin bir bölümünün müzelerde gerçek objelerle işlenmesi, objelere görsellik katılarak tarihin canlandırılması, konuyu kavrama ve anlamayı kolaylaştırması uygulamalarla kanıtlanmıştır.” (Geleş, 2002: 166).

Müzeden destek olarak elde edilen kalıcı öğrenme, birey açısından olduğu kadar toplumlar açısından da önem taşır. Kendi kültürünü ve bir başka kültürü kalıcı olarak öğrenen, aralarındaki ilişkiyi kavrayan bireyler, yaşadığı toplumun ve diğer toplumların değerlerini anlayabilirler. Müzeler, bireylerin birbirlerini anlama sürecinde anlama becerisini olumlu yönlendirebilmede, toplumlar arasında uyum ve karşılıklı hoşgörü yaklaşımını sergileyebilmede önemli rol oynarlar. Müzeler bunu koleksiyonlarında barındırdıkları eşî benzeri olmayan örneklerle sağlayabilirler. Örneğin müzeler bu hoşgörüyü, eserlerin farklı kültürlerle ait ancak insanlığa hizmet eden objeler olduğunu iddia ederek, farklı nesnelere arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, her birinin kendine has özelliklerinin olduğunun doğal karşılanması gerektiğini belirterek ve bunların her birinin evrensel değerleri bünyesinde taşıyan ender örnekler olduğunu anlatarak gerçekleştirebilirler (Mercin, 2006a).

Çocuklar için özel olarak hazırlanmış müzelerde veya müzelerin çocuklara ayrılmış kısımlarında verilen eğitimlerle ve yapılan etkinliklerle çocuklar; somutlaştırarak, ilgi alanlarına göre ve dikkat ederek, eğlenerek, yaparak yaşayarak, nesnelere seçerek, doğrudan görerek ve oyun oynayarak öğrenme fırsatı bulmaktadırlar (Abacı, 1996: 42-48).

Müzelerde okullardan gelen öğrenci gruplarına özel bazı programlar uygulanmaktadır. Rehber eşliğinde müze turları, çeşitli müze atölyeleri, öğretmenler için okul içi kurslar bunlardan bazılarıdır. Öğretmenlerle düzenli iletişim sağlanarak müzeye gelmeden önce yapılacaklarla ilgili bilgi verme; bilgilendirme grubu oluşturma, malzeme alışverişi; müze ziyaretinden ve etkinliklerden sonra değerlendirme yazısı yazdırma; periyodik eğitimler verme; atölye çalışmaları yapma ve okul ziyaretleri gibi çalışmalarla müzeler ve okul arasında sağlam bir iletişim modeli uygulanmaktadır. Müzelerde rehber eşliğindeki müze gezisi haricinde resimli konferans, dokunma oturumu, öykü anlatma, drama-rol oynama, bir sanat eseri karşısında tartışma gibi faaliyetler de düzenlenmektedir (Kuruoğlu Maccario, 2002)

İmkânları ve hizmetleri her geçen gün artan müzelerde, kişiler gezip görmenin yanında farklı deneyimler de yaşamaktadırlar. “Müzelerin ilgili kişiler için hazırladığı yayın ve dokümanlar içinde, okul ve aileler için programlar, tur ve sergi programları, müzenin hediyelik eşya bölümünden temin edilebilecek harita, kitap, broşür, katalog, poster, kart, fotoğraf, rehber, videokaset, CD Romlar vardır. Çocuklar için müzedeki sergiler hakkında basit öyküler anlatan resimli müze rehberi, boyama kitapları, afişler, bulmaca, kitap, resim ve kartlar kütüphanedeki okuma köşelerinde ya da sergi salonları dışında çok amaçlı çalışma salonunda hazır bulunmaktadır.” (Boyer, 1998: 2).

Geçmiş, bugün ve gelecek arasında sağlam bir köprü olan müzelerde yetişkinler; gençler ve çocuklar için ilgi çekici ve hayatın içinden programlar yer almaktadır. Gençlere yönelik, müzelerin yakın çevresiyle olan etkileşimini kapsayan, güncel konular içeren programlarda, kendilerini rahatça karşı tarafa anlatabilecekleri ve yaratıcılıklarını geliştirecek programlar hazırlanmaktadır. Yetişkinlere yönelik, sadece var olan birikimi sunmak dışında çeşitli toplantı ve bilgilendirme programları, müzik dinletileri düzenlenmektedir. Yetişkinlere yönelik programlar arasında kültür sanat etkinlikleri, sinema etkinlikleri de yer almaktadır (Kuruoğlu Maccario, 2002).

3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Günümüz eğitim sisteminde klasik öğrenme metotları ve tek taraflı bir eğitim yöntemi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Her geçen gün değişen ve gelişen dünyada çok uyaranlı ortamlar daha cazip hale gelmektedir. Bu nedenle yeni nesil tek bir materyal veya tek bir öğrenme aracıyla yetinmemektedir. Ayrıca okul, öğrenme-öğretim denilince akla gelen tek kurum olma önceliğini ve özelliğini yitirmiştir. Günümüzde farklılıkların eğitime katılması anlayışı, çocukların öğrenme ve öğretimine katkısı olabilecek birçok etkenle birlikte düşünülür olmuştur. Uygulamaya konulan yeni ilköğretim programına göre, öğretim tek başına ne sınıf ortamında yapılır ne de başlıca kaynağı okul kitaplarıdır. Son yıllarda hızla gelişen ve aynı oranda insanların günlük kullanımına giren teknolojik gelişmeler ve buna bağlı olarak insanın öğrenme becerileri hakkındaki araştırmalar bu sonucu doğrulamıştır. Buna bağlı olarak farklı öğrenme tekniklerinden ve öğrenme için farklı ortamlardan yararlanma eğitimin merkezine oturmuştur (Önder vd. 2009: 104).

Materyal kullanımı, daha çok duyunun öğrenme sürecine dâhil olmasına fırsat vermekte, bu da çoklu öğrenmeyi sağlamaktadır. Daha çok duyunun öğrenme sürecine dâhil olması, öğrenmeyi çabuklaştırdığı gibi öğrenilenlerin kalıcı hale gelmesine yardımcıdır (Duman, 2013). Bilginin hatırlanma yüzdelerini bilmek, yabancılarla Türkçe öğretiminde ders materyallerinin önemine bir kez daha dikkat çekecektir. “Bilginin hatırlanmasında okuma %10, işitme %20, görme %30, görme ve işitme %50, söyleme %70, yapma ve söyleme %90 etkilidir.” (Demirel vd., 2011: 69; Yalın, 2010: 81).

Dil öğretiminde kültürel öğelere yer vermek gerekli ve son derece yararlıdır. Aksi halde dil, soyut ve yüzeysel şekilde öğrenilmiş ve öğretilmiş olacaktır. Zaten tüm zenginliğiyle dile yansıyan ve dilde adeta ayrı bir vücut bulduran kültür; kendini kaçınılmaz biçimde aşikâr edecektir. Birbirine ayrılmaz kollarla bağlanan dil ve kültürün

birlikteliği, bu çoklu öğrenmeyi beraberinde getirir. Dile yansıyan her zenginlik; gerek kalıp ifadelerde, gerek telaffuzda, gerek vurgu ve tonlamada, gerekse söz varlığında açıkça görülüp fark edilebilir.

Yabancı dil öğretiminde, kültürler arası yaklaşım da materyallerin içeriğini belirleyen bir başka noktadır. “Dil öğrenmek, kültür öğrenmektir.” görüşünden hareketle yabancılara Türkçe öğretmek için hazırlanan ders materyalleri Türk kültürünü aktarıcı özellikler taşımalıdır (Duman, 2013). Her geçen gün başka bir zenginliği, anlamsal derinlikleri keşfedilen Türk dili ve Türk kültürü arasında ilişki kurularak yapılan Türkçe öğretimi her koldan güçlenmiş bir öğretim olacaktır. Bu bağlamda Türk kültür hazinesi Türk dilini her zaman destekler. Dile yansımayan bir zenginlik; var olan zenginliği yansıtamayan bir dilsellik düşünülemez. Türk kültürüne ait milli ve manevi zenginlikleri Türk dilinde motif motif işlenmiştir.

Türk dilini yabancı dil olarak öğrenmek isteyen her vatandaş Türk kültürünün renklerini de öğrenmek isteyecektir; çünkü sadece dil kurallarını öğrenmek bir dili konuşmak, o dilde iletişime geçmek ve son noktada o dilde düşünebilmek için yeterli değildir. Kültürel aktarım kendi dilini konuşan bireyler için kültürün devamlılığını sağladığı gibi yabancı dil öğrenen bireylerin de çok kültürlü olmalarına katkıda bulunur. Kültürel aktarımın pek çok yolu ve yöntemi vardır. Bu yöntemler arasından sıklıkla gerçek öğrenme ortamlarından faydalanmak ve yaparak yaşayarak öğrenmeler tercih edilmektedir.

Bir dili öğretmek değil de edindirmek isteyen bir öğretmen; öğrencinin motivasyonunu, derslere aktif katılımını, öğrenme sırasında sorumluluk almasını sağlayacak; problem çözmesine yardımcı olacaktır. Öğretmen ders içeriklerine uygun, hedef dili doğal kültürel ortamındaki gibi edindirecek gerçek yaşamı modelleyen materyalleri seçebilmeli ve yeni materyaller geliştirebilme becerilerine sahip olmalıdır. Materyaller, öncelikle hedef kültürü tanıtmalı, kültürlerarası ortamları temsil edebilmelidir. Materyallerle zenginleştirilmiş bir ders, hedef kültürü, hedef kültürün öz ve öteki bağlamındaki benzer ve farklı yönleri öğrenene yakınlaştırmış olur ve eleştirel tutum da geliştirir. Öğretmen öğrenmeyi öğreten ders materyallerini seçebilmeli veya özgün materyaller geliştirebilmelidir (Akpınar Dellal ve Seyhan Yücel, 2015: 1064).

Bir milletin tarihi ve kültürel mirasının koruyucu ev sahibi müzelerdir. O toplumun çağlar boyunca biriktirdiği ne varsa müzelerinde bulmak mümkündür. Bir toplum geriye bıraktıkları ve yaşatabildikleriyle ve onlardan güç alarak tarihi köklerini korur. Aksi halde kökleri toprağından bir bir kopabilir. Her ülkede, her şehirde orayla özdeşleşmiş bir müze vardır. Kültür ve tarih meraklılarının ilk uğrak yeri genellikle müzelerdir; çünkü bir yeri tanımanın, o yerin tarihsel filmini izlemenin en somut, aynı zamanda da mistik yolu müze gezmektir. Kare kare dizilen her nesne, kişiyi o yerin ve toplumun kültürel tarihine doğru yolculuğa çıkarma olanağına sahiptir.

Müze; günümüzde açıkça tanımlanmış eğitim politikası, eğitim kadrosu, genel ortamı ve planlı-programlı etkinlikleriyle bir eğitim kurumu olarak kabul edilmektedir. Müze eğitimi, artık iyi yönetilen bütün müzelerin ayrılmaz bir parçası olarak görülmekte, sürekli gözden geçirilmekte, değerlendirilmekte ve geliştirilmektedir. Müze eğitimi, müzenin bulunduğu ülkedeki müzecilik ve eğitim bilimlerinin durumuna, müzenin büyüklüğüne ve müzenin bulunduğu toplumun yapısına göre farklılıklar göstermektedir (Hooper- Greenhill, 1998).

Müzeler toplum için değil toplumla birlikte çalışan kurumlar haline gelmelidir. Bu iş birliği özellikle okulları ve öğretmenleri içermek zorundadır. Müzeler, okullara materyaller ödünç verme, sınıf dışı sunum olanakları sağlama ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunma gibi hizmetleri sunma olanaklarına sahiptir (Rubin, 2006).

Toplumda her resmi kurumun bir misyonu vardır. Ancak kültürel kurumların misyonu çok daha farklı ve özgündür. Bir toplumun birikiminin bir araya getirilip kayıt altına alınmasının en doğru yolu müze kurmaktır. Çünkü müzelerin, toplumların tarihsel hafızasını en somut yoldan koruyup kollamak gibi tarihi bir misyonu vardır. Bireyselden ulusallığa uzanan bir kimlik inşasında çok önemli bir rol üstlenirler (Erkün, 1999; Crane, 2000; Chan ve Chuah, 1998). Ulusal kimlik tarihin ve kültürün doğal bir gereği aynı zamanda sonucudur. Kimliği olmayan toplumlar tarihini kaybetmiş, tarihte erimiş toplumlardır. Varlığını koruyabilen toplumlarsa kimliğini koruyabilmiş toplumlardır. Kimliğini koruyabilmiş her toplumun zengin bir kültürel mirası vardır. İşte bu mirasın kalıntılarını en güçlü şekilde koruyan ve buluşmak isteyen herkesle onları buluşturan yegâne ortamlar müzelerin; toplumsal, tarihi ve kültürel süreklilik açısından yeri doldurulamaz bir role sahip olduğu belirtilebilir. Müzelerin bunca farklı ve işlevsel rolü varken dil öğretiminde materyal olarak kullanılabilir olduğu söylenebilir. Bu bağlamda aşağıdaki etkinlik örnek uygulama olarak verilebilir:

Etkinlik Adı: ADIM ADIM ANADOLU

Etkinlik Yeri: Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Etkinlik Süresi: 3 ders saati (1 ders etkinlik öncesi, 1 ders etkinlik sırası, 1 ders etkinlik sonrası)

Hedef Öğrenci Sayısı: 15

Açıklama: Bu etkinlik, Türkiye Maarif Vakfı'nın (2020) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda yer alan B1 düzeyi "Olay ve bilgileri zamansal ve mantıksal olarak sıralar." kazanımına yöneliktir.

UYGULAMA

Etkinlik Öncesi: Dersin başında öğrencilere önceden hazırlanmış görseller öğretmen tarafından gösterilir. Bu görseller Anadolu Medeniyetleri Müzesinin binaları Mahmutpaşa Bedesteni ve Kurşunlu Han'dır. Öğrencilerden iki görselle ilgili hedef dilde tahmin yürütmeleri istenir. Ardından öğrencilere müzenin kronolojik olarak sıralanmış bölümlerinin görselleri gösterilir. Paleolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, Eski Tunç Çağı, Asur Ticaret Kolonileri Çağı, Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk Çağı, Frig Krallığı, Geç Hitit Krallığı ve Urartu Krallığı görselleri sırayla öğrencilere gösterilir. Bu görsellerle ilgili aralarında sohbet etmeleri, tahminlerini birbirleriyle paylaşmaları istenir. Öğrencilerin fikir ve tahminleri öğretmen tarafından da dinlendikten sonra öğrencilere şu sorular yöneltilir:

a. Bu fotoğraflar nereye ait olabilir?

- b. Daha önce müzeye gittiniz mi?
- c. Gördüğünüz yerlere gitmek ve buraları gezmek ister misiniz?
- ç. Müzelerle ilgili bildiğiniz kelimeleri yazınız.

Etkinlik Sırası: Müzenin içerisinde toplanma alanına gelen öğrencilere sinevizyon aracılığıyla ve müzede gezilecek bölümlerle ilgili hazırlanan video izletilir. Bu etkinlik dinleme ve izleme alanlarını desteklemeye yöneliktir. Ardından öğrencilere ilgili bölümler sırayla gezdirilir. Gezileri sırasında bölümlerle ilgili bilgilendirme tabelaları okutulur. Bu etkinlik okuma becerisine yöneliktir. Gezilecek alanlar bittiğinde toplanma alanına dönülür ve öğretmen tarafından öğrencilerden gördükleriyle ilgili konuşmaları istenir. Böylelikle dinledikleriyle, gördükleriyle, okuduklarıyla ilişki kurarak konuşmaları sağlanır. Ardından kalan bölümlerin gezilmesi için öğrencilere serbest zaman verilir. Etkinlik sonlandırılır.

Etkinlik Sonrası: Etkinlik sonunda öğrenciler müze bahçesinde toplanırlar ve beşer kişilik üç grup oluşturulur. Her bir grup için ayrı bir toplanma noktası gösterilir. Gruplanan öğrencilerden, gördükleriyle ilgili kendi aralarında paylaşımda bulunmaları istenir. Ardından her bir gruba diyalog etkinliği yaptırılır. Diyaloglar öğretmen tarafından gözlemlenir. Daha sonra öğrencilerden müzeyle ve Anadolu tarihiyle ilgili yeni öğrendikleri sözcükleri listelemeleri istenir. Son olarak etkinliğin başından sonuna kadar yaşadıklarını kronolojik sırayla anlatmaları istenir. Alınan dönütlerle etkinlik tamamlanır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Kültür, kuşaklar arasında köprü görevi gören sonsuz bir mirastır. Yeryüzünde her toplum bir başka toplumun kültüründen etkilenmiştir. Dolayısıyla her dil, başka bir milletin dilinden etkilenmiştir. Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz olgulardır. Bir dili öğrenmek demek, o kültürü de doğrudan veya dolaylı öğrenmek demektir. Demir ve Açık (2011: 55)'a göre yabancı dil öğrenmek; ana dilimizdeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanmak yani sadece kuralların öğrenilmesi ve kelimelerin o dile çevrilmesi demek değildir. Yabancı dil öğrenimi bir anlamda dünyada bulunan diğer toplumların dünyaya bakış açılarını, düşünce ve değer sistemlerini anlamak için yapılan bir uğraştır. Bu bağlamda eğitim ve dil öğretim programları, bu önemli uğraşa katkı sağlamalıdır. Programlarda önerilecek ve kullanılacak her teknik, dil öğretimi ve kültür aktarımına hizmet edebilir.

Her dilin kendine özgü anlamsal şifreler sistemi vardır. Bu sistem aynı zamanda kültür dokusunu da yansıtır. Akarsu (1998: 64)'a göre her dilde kavramlar dokusu bulunduğu ve her dil insanlığın bir bölümünün tasarlama biçimini ele aldığından; kısacası her dil özel bir dünya görüşünün yankısı olduğundan yabancı bir dilin öğrenilmesi de insana yeni bir görüş kazandırır; insanın görüş ve bakış açılarını zenginleştirir. Bu görüş ve bakış açısını kazanmak; aynı zamanda kazandırmak, dil öğretiminde sadece ders kitaplarıyla yetinerek mümkün olmayabilir. Daha etkin, daha güncel ve daha hayatın içinden yöntemlere, ortamlara ihtiyaç duyulur. Bu ortamların içerisinde müzelerin yeri büyüktür ve müzelere gereken önem verilmelidir.

Kurumların halka sunduğu farkı hizmetler vardır. Bu hizmetler halkın ihtiyaçlarına göre sınıflandırılır. "Müzelerin de toplanan eserleri koruma, saklama, belgeler oluşturma, bilimsel yayın yapma ve bu yayınları halka sunma gibi hizmetleri vardır. 20. yüzyıldan itibaren müzelerde asıl amaç ve hizmet; kültür ve bilimin toplumun tüm kesimlerine aktarılması olarak güncellenmiştir. İşte bu nedenle müzelerin "eğitim" işlevi; toplama, koruma, inceleme, değerlendirme ve sergilemenin yanı sıra yönlendirme olarak biçimlenmiştir. Günümüzün çağdaş müzeleri; gelen ziyaretçilerin eğlenirken öğrendiği ve öğrenmekten zevk aldığı kültür merkezleridir." (Atagök 1982: 2). Bu açıdan bakıldığında müzeler, eğitim ortamı olarak kullanıldığında öğrenenlere pek çok deneyimi aynı anda sunabilen zenginleştirilmiş ortamlar olarak değerlendirilmelidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler de müzelerde misafir edildiğinde Türk kültürüne yönlendirilmiş, eğlenerek öğrenmiş, Türk kültürünün içinde planlı ve gönüllü bir yolculuğa çıkarılmış olurlar.

Günümüzün modern ve gelişime açık eğitimi, klasik öğretim yöntemlerinden farklı yöntemler kullanmayı gerektirmektedir. Öğrenci odaklı, pek çok duyuya hitap eden, öğrencinin tecrübe ederek öğrenmesini destekleyen yöntemler artık daha ön plandadır. Bu bağlamda bir öğretim materyali olabilecek etkin ortamlardan biri müzelerdir. Müzeler, sosyal bilgiler ve tarih derslerinin yanında Türkçe öğretiminde de verimli şekilde kullanılabilir. Yapılacak her türlü etkinlik kalıcı öğrenmeyi destekleyecektir. Böylelikle disiplinler arası öğrenmenin gerçekleşmesi mümkündür.

İlgili alan yazın incelendiğinde müzelerin kültürümüzdeki yeri ve önemi vurguyla dile getirilmiş; sadece gezilip görülen ve vakit geçirilen mekânlar olmasının ötesinde etkin bir eğitim ortamı olduğundan söz edilmiştir. Kültür

aktarımında müzeler; olması gerektiği gibi ve istenilen ölçüde kullanıldığında farkı bir öğrenme deneyiminin gerçekleşeceği ifade edilebilir. Müzelere genel anlamda değinilen ve eğitim için önemi vurgulanan ilgili çalışmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde müzelerden faydalanılması konusunda bir bulguya rastlanmamıştır. Bu çalışmada sözü edilen eksiklik fark edilerek özellikle kültür aktarımı konusunda ve yabancı bireylere Türkçe öğretiminde, müzelerin yeri ve daha etkin nasıl kullanılabileceği üzerine bir araştırma yapılmıştır.

Öğretim programlarının ihtiyaçlar ve gelişmeler doğrultusunda yenilenmesi gerekmektedir. Bu nedenle “Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Programı; ezbere dayalı öğretimin terk edilmesi, eğitim bilimlerinde meydana gelen gelişmelerin uygulama alanına aktarılabilmesi, uluslararası değerlendirmelerde öğrencilerin başarı düzeylerinin yükseltilmesi, kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, girişimci ruha sahip bireyler yetiştirme gibi ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yenilenmiştir.” (Yazıcı ve Koca, 2008: 33-34). Öğretim programlarının genel ve özel amaçları göz önüne alındığında müzelerin ve müze etkinliklerinin kazanımlarda daha çok yer bulması gerekmektedir. Daha önceki çalışmalarda Türk öğrencilere kültür aktarımı konusunda çalışma ve etkinlikler yapılmış; müzede eğitim sosyal bilgiler dersi özelinde ele alınmış, müzelerin bu anlamda kullanılması konusunda bir farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının da -özellikle son zamanlarda- hem öğretmenler hem de öğrenciler için müze eğitimleri konusunda, ciddi çalışmaları olduğu görülmektedir. Benzer çalışmaların Türkçe öğretimi, yabancılar Türkçe öğretimi ve Türk kültürünün aktarımı konusunda da yapılması halinde aynı farkındalık oluşabilir; müzelerin bu bağlamda daha etkin kullanılmasının yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımında yararlı olacağı belirtilebilir.

Türkçe dersi, içerisinde birçok disiplini barındıran oldukça zengin ve çok yönlü bir derstir. Dolayısıyla Türkçe öğretiminde pek çok yöntem ve teknik kullanılabilir. Her bir yöntem kalıcı öğrenmeye hizmet edecektir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de en önemli konulardan biri, etkinlik ve materyal tasarlamadır. Ders işleme biçimi de oldukça önemlidir. Günümüz eğitim sistemi, eğitim ve öğretimin çeşitlendirilmesine ve renklendirilmesine oldukça elverişlidir. Öğretmenin hayal dünyası, yaratıcı zekâsı ve sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda yapılacak etkinliklerin sınırı yoktur. İstenirse ve gerekli önlemler alınırsa her mekân bir eğitim mekânına dönüştürülebilir. Öğrenci odaklı öğrenme göz önünde bulundurulduğunda ve müzelerin son yıllarda gözde mekânlar olarak eğitimde sık sık kullanılması dolayısıyla bu alanda pek çok yeni çalışma yapılabilir.

Çalışma verilerinden hareketle geliştirilen öneriler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik, müzelerde gerçekleştirilebilecek etkinlikler tasarlanabilir. Örneğin Mevlana Müzesinde “Mevlana’yı Dinliyorum” etkinliği; Adana Etnografya Müzesinde “Yörük Çadırlarını Geziyorum” etkinliği, Topkapı Müzesinde “Osmanlı Saray Kültürü” etkinliği, Gaziantep Zeugma Müzesinde “Mozaikler Tarihin Şahidi” etkinliği, Panorama 1453 Tarih Müzesinde “İstanbul’un Fethine Şahit Oluyorum” etkinliği, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde, “Adım Adım Anadolu” etkinliği başlıklarıyla dört temel dil

becerisi olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma alanlarında zenginleştirilmiş, tamamen öğrencinin aktif olduğu ve hedef dile yönelik etkinlikler planlanıp uygulanabilir.

- Yabancılar Türkçe öğretiminde müzelerdeki etkinlik ve uygulamaların hayata geçebilmesi adına ders planları yapılabilir ve “müzelerde kültür aktarımı” konusunda kazanım önerileri geliştirilebilir. Böylelikle etkinlikler ve uygulamalı dersler sağlam bir zemin üzerinde şekillenebilir.
- Müzeler, müze eğitimi, tarih ve sosyal bilgiler eğitimi ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ilişkileri o-
üzerinde bilimsel araştırma ve proje çalışmaları yapılabilir.
- Müzede planlanan bir veya birkaç ders, yabancı uyruklu öğrencilere uygulanarak nicel araştırmalar yapılabilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi veren öğretmenlerin müzelerde Türkçe öğretimi ve kültürel aktarım konularındaki tutum ve görüşleri çeşitli veri toplama araçları kullanılarak belirlenebilir.
- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nda da müzelerle ilgili çalışma ve etkinlikler yer alabilir. Böylelikle bu alandaki uygulamalarda birlik sağlanabilir.
- Millî Eğitim Bakanlığının Müze Eğitimi kazanımlarıyla Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan kültür aktarımı kazanımları ilişkilendirilerek farklı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abacı, Oya. (1996). *Müze Eğitimi*. Sanatta Yeterlilik Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Adıgüzel Burgul, Ferah. (2017). "Edebiyat Müzeleri ve Müzede Edebiyat Eğitimi". *Milli Eğitim*. 214: 85- 104
- Anonim. (2003). *Müze ve Eğitim Bildirgesi. Müze ve Eğitim Semineri*. 30 Eylül -2 Ekim 1998 ODTÜ, Ankara Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Alman Kültür Merkezi İş birliği ile Ankara'da gerçekleştirilen Seminer Bildirgesi.
- Akarsu, Bedia. (1998). *Dil-Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Akpınar Dellal, Nevide ve Seyhan Yücel, Mukadder. (2015). "Yabancı Dil Öğretmenlerinin Derslerinde Materyal Kullanımına İlişkin Tutum ve Görüşleri*". *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 10 (2): 1051- 1066.
- Aslan, Yasin. (2008). Yabancı Dil Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar. *Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi Bildirileri*. S. Ağlıdere ve N. Ceviz (Ed). Ankara. s. 118-123.
- Atagök, Tomur. (1982). *Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması*. Yeterlilik Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- Atagök, Tomur. (1999). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.
- Bayyurt, Yasemin. (2011). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansımaları*. Ankara: Anı Yayınları.
- Boyer, Candace. (1998). "Using Museum Resource In The K-12 Social Studies Curriculum" *ERIC Digest*. *ERIC Clearing house for Social Studies/ Social Science Education*. Vol 26 (4): 26-27.
- Crane, Susan. A.(2000). *Museums and Memory*. Stanford ve California: Stanford University Press.
- Chan, David ve Mary. Chuah (1998). *Memory and Identity*. Singapore: Ministry of Education.
- Demir, Ahmet ve Açık, Fatma. (2011). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler". *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 30: 51-72
- Demirel, Özcan. Vd. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Yayınları
- Duman, Asiye. (2003). "Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi". *TÜBAR*. XIII: 151–154.
- Erkün, Zehra. (1999). "Müze Sergilemesinde Dil ve Etkileşim". *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. T. Atagök(der.). İstanbul: YTU Basım Yayın. 181-188.
- Gartenhaus, Alan. R. (2000). *Yaratıcı Düşünme ve Müzeler*. Çev. Bekir Onur, Ruhiser Mergenci. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Geleş, Fadime. (2002). "Kültürel Şekillenmede Avrupa'dan Örneklerle Oyuncak Müzelerinin Rolü". *6. Müzecilik Semineri Bildirileri içinde*. T. C. Genelkurmay Başkanlığı Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı. Eylül: 25-27

Hooper- Greenhill. (2000). *Museums and Interpretation of Visual Culture*. London and New York. Routledge.

İşcan, Âdem ve Yassıtaş, Tufan. (2018). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1- B2 Düzeyi)". *Aydın TÖMER Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*. 3 (1): 47- 66

Kaplan, Mehmet. (2010). *Dil ve Kültür (26. Baskı)*. İstanbul: Dergâh Yayınları

Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı Kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.

Mercin, Levent. (2003). "Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 2 (6): 106-114. www. E-sosder. com [erişim tarihi: 21. 01. 2021].

Mercin, Levent. (2006a). "Müzeler ve Toplum." www.ayk.gov.tr [erişim tarihi: 21. 01. 2021].

McIntyre, Darryl. (2006). "TheNationalMuseum of AustraliaandPublicDiscourse". *Meseum International*. 58 (4): 13-20.

Kuruoğlu Maccario, Nihal. (2002). "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15 (1): 275-285.

Lohman, Jack. (2006). "City Museum: Do We Have a Role in Shaping the Global Community?". *Museum International*. 58 (3): 15-20.

Önder, Alev., Abacı, Oya ve Kamaraj, Işık. (2009). "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi": İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25: 103- 117.

Rubin, J. S. (2006). *Teachers at the Boundary Between Schools and Museums*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Harvard Üniversitesi.

Türkiye Maarif Vakfı (2020). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı". www.turkiyemaarif.org/uploads/yabancidilolarakturkceogretimi.pdf [erişim tarihi: 10.06.2021]

Türkmen, Nilgün. (2012). "Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepe". *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 36(2): 139-158

Unesco, (1982). Unesco Türkiye Milli Komisyonu. www.unesco.org.tr/Pages/552/211 [erişim tarihi: 24.10.2021]

Ünalın, S. (2012). *Dil ve Kültür*. Ankara: Eskiyeeni Yayınları

Yalın, Halil. İbrahim. (2010). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.

Yazıcı, Hakkı ve Koca, Mehmet Kürşat. (2008). "Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı". *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ed. Bayram Tay ve Âdem Öcal. Ankara: Pegema Yayıncılık. 33-34.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Gözden Geçirilmiş 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.